

УДК 338.246.02(477)

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ КАПІТАЛ ЯК ВАЖІЛЬ ЕКОНОМІЧНОГО ПРОГРЕСУ

Студ. А.А. Наухацька, гр. БВБ1-17

Науковий керівник проф. В.В. Бугас

Київський національний університет технологій та дизайну

Мета та завдання. Метою роботи є визначення поняття інтелектуального капіталу підприємства. Завданням даної роботи є ознайомлення та обґрунтування інтелектуального капіталу з точок зору науковців.

Об'єкт та предмет дослідження. Інтелектуальний капітал сьогодні відіграє дуже велику роль в розвитку будь-якої країни. Незважаючи на те, що інтелектуальному капіталу присвячено багато наукових праць, єдиного підходу до визначення його сутності немає.

Існує багато трактувань терміну «інтелектуальний капітал». Спробуємо узагальнити всі визначення і дійти до висновку: що ж насправді являє собою інтелектуальний капітал.

Методи та засоби дослідження. В роботі використані основні методи наукового дослідження економічних явищ та процесів.

Результати дослідження. Проаналізуємо ряд основних праць видатних вчених, які у свій час висували свої трактування щодо сутності інтелектуального капіталу.

Світовий досвід підтверджує ефективність інноваційної моделі розвитку на основі використання результатів інтелектуальної діяльності. Науковці, підприємці, менеджери, фінансисти, висококваліфіковані інженери, інші фахівці, зайняті у сфері високих технологій, поширення інформації та нових знань, – це нова інтелектуальна еліта, яка і є основним суспільним багатством розвинутих країн. Адже саме вони формують середній клас, який є основою соціальної стабільності і рушієм прогресу.

З кожним днем інтелектуальна власність стає все більш могутнім важелем у економічному розвитку суспільства. Тому останнім часом Україна приділяє значну увагу щодо удосконалення державної системи правової охорони інтелектуальної власності.

Загальна тенденція розвитку інноваційних економік, що знаходяться під впливом інформаційної революції, характеризується новим співвідношенням між людським і фізичним капіталом, за яким людський капітал стає пріоритетом в економічному розвитку. У загальному розумінні економічна теорія визначає людський капітал як освіту, професійні знання, інтелектуальний потенціал, накопичення виробничого досвіду, що застосовується в економічній діяльності. Очевидно, що існує багато трактувань терміну «інтелектуальний капітал» різними авторами, які наочно представлені у таблиці 1. Сутність інтелектуального капіталу як економічної категорії визначається як система відносин різних економічних суб'єктів щодо раціонального стійкого його відтворення на основі прогресивного розвитку науки для конкурентоспроможного виробництва конкретних товарів, послуг, доходу, підвищення життєвого рівня працівників, вирішення проблеми нерівномірності світового та регіонального розвитку на основі персоніфікованих економічних інтересів суб'єктів.

Більшість дослідників та практиків дійшла висновку, що на рівні організації інтелектуальний капітал є сумою трьох складових, які представлені нижче.

Інтелектуальний капітал поділяється на три види капіталу: людський капітал, структурний капітал, споживчий капітал.

Інтелектуальний капітал (від лат. “intellectualis capitalis” – «розумовий, головний») – це один із різновидів капіталу, що має відповідні ознаки капіталу і водночас відтворює характерні лише йому (інтелектуальному капіталу) специфіку і особливості. Він має надзвичайно складну сутність та багатовекторність, що визначається механізмом його функціонування. Інтелектуальний капітал – це перш за все люди та знання, якими вони володіють, а також їх навички і все те, що допомагає ефективно використовувати знання та навички; збірне поняття для визначення нематеріальних цінностей, що об’єктивно підвищують ринкову вартість компанії. В цьому значенні інтелектуальний капітал включає кваліфіковану, зібрану разом робочу силу і контракти з провідними спеціалістами (людський капітал); інтелектуальну власність, інформаційні ресурси, локальні мережі (організаційний капітал); відносини з клієнтами, широко відомі товарні знаки тощо (клієнтський капітал) [2, с. 116].

Таблиця 1 –Варіанти визначення поняття «інтелектуальний капітал»

Автор	Визначення
Е. Брукінг [1]	Інтелектуальний капітал – це термін для позначення нематеріальних активів, без яких компанія не може існувати, посилюючи конкурентні переваги. Складовими частинами є людські активи, інтелектуальна власність, інфраструктурні й ринкові активи.
Б. Леонтьєв [2]	Розглядає інтелектуальний капітал як вартість сукупності наявних у нього інтелектуальних активів, включаючи інтелектуальну власність, його природні та набуті інтелектуальні здібності та навички, а також накопичені ним бази знань і корисні відносини з іншими суб’єктами.
Т. Стюарт [3]	Інтелектуальний капітал – це невидимі активи, знання, базисна компетенція, стратегічні активи, базисні можливості, невлвовимі ресурси, організаційна пам’ять.

З позиції філософської категорії інтелектуальний капітал розглядається як здатність до мислення, пізнання, особливо до його вищих теоретичних рівнів, що властиво інтелекту. Стосовно ж капіталу інтелектуальний капітал розглядається як накопичення наукових, теоретичних і практичних знань людства, суспільства про відповідні дії, процеси, проблеми, вирішення.

Висновки. Головним завданням економічної політики держави на сучасному етапі є утвердження інноваційної моделі економічного зростання як необхідної умови переходу України до інформаційної економіки. На жаль, недооцінка ролі людських ресурсів залишається одним з найважливіших недоліків управління українськими підприємствами.

Акцентуючи увагу на ролі і місці людського капіталу в розвитку економічного потенціалу підприємства, ми переконані, що єдино правильним ходом подій має стати стратегія інноваційного розвитку економіки, що спирається на одне з головних конкурентних переваг – на інтелектуальний капітал працівників, на розвиток людських ресурсів, на найбільш ефективне застосування знань і умінь людей для постійного поліпшення технологій, економічних результатів, життя суспільства загалом.

Ключові слова: капітал, інтелектуальний капітал, людський капітал, інновації, економіка знань.

ЛІТЕРАТУРА

1. Брукінг Э. Интеллектуальный капитал: ключ к успеху в новом тысячелетии / Э. Брукинг. – СПб. : Питер, 2001. – 287 с.
2. Леонтьев Б. Цена капитала. Интеллектуальный капитал в российском бизнесе / Б. Леонтьев. – М. : Издательский центр «Акционер», 2016. – 200 с.